

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: 34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177	Letna naročnina, Italija . . . Lir 10.000
PODUREDNIŠTVO: 34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646	Letna inozemstvo . . . » 15.000
	Letna inozemstvo, USA dol. 18
	Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXXI. - Štev. 28 (1561)

Gorica - četrtek, 12. julija 1979 - Trst

Posamezna številka Lir 200

O italijanski rasi Cerkev na Slovenskem danes

(razmišljanja in samokritika)

V našem času se veliko piše in razpravlja o raznih modernih »izmihih«. Med te sodijo zlasti kapitalizem, socializem, rasizem, nacionalizem itd. itd. Morda se o nekaterih izmed njih še nikoli ni toliko debatiralo. Za nami so, vsaj zgodovinsko, razne totalitarne ideologije (fašizem, nacizem), druge so še žive. Prav te ideologije so pustile še vedno svoje sledove, in eden izmed njih je gotovo prav rasizem, ki se javlja v najrazličnejših oblikah.

Zgodovinsko je rasizem vsaj v zadnjem stoletju poglajal svoje korenike v germanskem svetu, spočeli so ga pa tudi razni francoski in drugi misleci (poleg nemških). Od njih (De Gobineau, Nietzsche, Rosenberg, da le omenimo najbolj znane) je v določenih oblikah misel prešla k dejanju. Nemški nacizem je najbolj sistematično zasnoval to psevdo znanstveno ideologijo, ki je v svojem ekstremu pripeljala do milijonov in milijonov nedolžnih žrtev v zlo glasnih taboriščih smrti. Nemške učitelje pa so bolj ali manj verno posnemali tudi drugi sorodni režimi, v prvi vrsti italijanski fašizem. Med najbolj zanimive pojave tega obdobja sodi prav antisemitska zakonodaja, ki je tudi v Italiji nekako uzakonila diskriminacijo oz. preganjanje Judov, morda v drugačni in manj kruti obliki kot v Hitlerjevem rajhu.

Da pa tu ni šlo izključno za neke oblike protijudovskega, antisemitskega zadržanja, jasno kažejo vsi drugi ukrepi fašističnega režima, in prav mi Slovenci to najbolj vemo, ko smo na lastni koži najbolj drago plačali fašistično rasistično oz. sovinitično politiko. O tem je pred kratkim zelo tehtno razmišljal članek v razširjenem milanskem dnevniku »Il Giorno«. Zato se nam zdi pametno, da se ob teh razmišljanjih nekoliko zaustavimo.

V svojih izvajanjih se milanski dnevnik zadržuje ob posameznih aspektih rasistične miselnosti in prakse, ki se je javljala v Italiji v dobi fašizma. Zanimiva je splošna ugotovitev, ki je posredno dobila svoj razlog v znanem filmu »Holocaust«: da rasizem ni bil doma samo v Nemčiji. Italijanski rasizem, pravi članek, se je izkazal v raznih manifestacijah. Odnos do Judov, odnos do zasadenih ozemelj, odnos posebej do Slovanov (Jugoslovijce) — to so osnovne točke razmišljanja v »Il Giorno«.

Odnos fašistične zakonodaje do Judov je znan. Po Hitlerjevem zgledu je tudi Mussolini vpeljal razne antisemitske zakone, ki so prizadeli židovsko skupnost. Gotovo pa v Italiji ta ni dosegel tistega obsega in morda sodelovanja prebivalstva, kot ga je imel npr. v Nemčiji sami ali kje drugje po Evropi. V tem oziru je šlo — po mnenju člankarja — predvsem za uradno preganjanje države, ne pa za ljudsko sodelovanje.

Drugačno je bilo spet zadržanje Italije v odnosu do zasadenih ozemelj, in tu pride predvsem do izraza člankarjevo razlikovanje v odnosih npr. do zasade Grčije oz. razkosenje nekdanje Jugoslavije. Do Grkov so imeli Italijani posebne odnose, v kolikor — kot pravi pisec članka — je bilo njih zadržanje pogojeno od duha, ki ga je italijanskemu zlasti izobraženemu sloju (častniki) vcepila klasična vzgoja. V Grkih so videli nekaj ideal homerske kulture, antika je tu še vedno pozitivno in blagodejno delovala, to se je kazalo tudi v duhovni povezanosti Grčija-Rim.

Vse drugačno pa je bilo gledanje na slovenske narode (pri tem avtor vedno misli na jugoslovanske). Že v šoli in v vzgoji sploh so Italijanom vcepili miselnost, po kateri naj bi bili ti narodi manjvredni, barbari, ki bi jih bilo treba nadvladati oz. tudi uničiti. Pač stara rimska osvajalna miselnost, tu še pomešana s primesjo modernega rasizma. Koliko gorja je prizadela ta mentaliteta našim ljudem! Italijanski fašisti so brez usmiljenja požigali vasi in domove, morili ljudi in odganjali v izgnanstvo in taborišča cele trume.

Vse to priznava omenjeni pisec v listu

»Il Giorno« ter navaja še primer, ko je sam Edvard Kardelj v nekem dopisu podčrtal, da zna biti včasih italijanska krutost hujša od nemške. Pisec seveda ne omenja italijanskega preganjanja slovenske manjšine v Italiji, pač pa se ustavlja le ob odnosu do osvojenih ozemelj. Na koncu navaja še neke Mussolinijeve misli iz začetka leta 1945, kjer govori »duce« o bodoči Evropi, h kateri nikakor ne more prištetih balkanskih narodov...

Misli italijanskega časnika so vsekar odkrite in resne ter marsikdaj samokritične do vloge italijanskega naroda in njegovih odnosov do drugih narodov v dobi fašizma. Na vsak način pa bi bile te vrstice milanskega novinarja popolnejše in še stvarnejše, če bi se v njih dotaknil tudi preganjanja fašističnega režima, ki ga je le-ta uvedel do Slovencev v Italiji sami. Tudi to preganjanje namreč kaže na prezir in sovraštvo, ki ga je skušal fašistični režim uvesti do neitalijanskih, posebej slovenskih ljudstev v mejah države. In prav tu bi morali verjetno z grenkobo ugotoviti, da je šlo za širše nasprotovanje raznih italijanskih plasti do slovenskega in posebej slovenskega življa, česar morda ni bilo opaziti v odnosu do Judov ali drugih.

Vse to nam daje misliti. Ko se danes še vedno borimo za priznanje od strani Italije naših osnovnih narodnih pravic, moramo z žalostjo ugotavljati, da se marsikdaj prebujajo stare težnje. Ne več sicer z ognjem in mečem, ampak z asimilacijo druge vrste. Zato moramo še vedno stati na straži in se z vsemi zakonitimi sredstvi boriti za doseg in priznanje vseh teh pravic, kajti brez tega bi tudi sedanja demokratska republika Italija šla po poti prejšnjih usodnih napak in bi bila zelo daleč od tistega duha združene Evrope, ki so ga njeni najboljši povojni politiki pomagali graditi in oblikovati.

SPECTATOR

Stavke

so v Italiji že normalna stvar. Človek se mora že vpraševati, ali hoče še kdo delati. Stavkali so profesorji, stavkali so kovinarski delavci, strojevodje, zidarji, tekstilni delavci, letalski piloti in še in še. Stavka jo v privatnih podjetjih in v podzavljani industriji. Italijanske sindikate je zajela stavkomanija. Pri tem pa stavkajoči premalo pomislijo na ogromno škodo, ki jo trpi skupno državno gospodarstvo, to se pravi tudi oni sami. Saj inflacija v enem mesecu požre več kot so si s stavko pridobili.

Socialist Craxi dobil nalogo za sestavo nove vlade

Zadnjič smo zapisali, da bo poskus Giulia Andreottija, da sestavi novo vlado, pogojen od zadržanja socialistov. To se je izkazalo v preteklem tednu: socialisti so odrekli Andreottiju svojo podporo in Andreotti je v soboto vrnil mandat. Ze naslednji ponedeljek je predsednik Pertini poveril nov mandat tajniku PSI Bettinu Craxiju, naj poskuša on sestaviti novo vlado. Craxi je kot prej Andreotti sprejel mandat pogojno.

Poverjenje socialistu Craxiju naj sestavi novo vlado, je presenetilo vse politične kroge v Italiji. Računali so, da bo Pertini poveril to nalogo kakemu drugemu politiku izmed laičnih strank. Toda Pertini se je odločil za Craxija. To je najbrž prvič v zgodovini Italije, da je neki socialist dobil možnost, da predseduje rimski vladi.

Craxi se tveganosti svojega poskusa dobro zaveda. Če mu uspe, bo zrasel ugled njegove stranke in njega samega, če mu ne uspe, bo moral ugrizniti v kisló jabolko demokristjanov. Za Craxija zadeva ne bo lahka, ker bo težko spravil zopet skupaj DC in PCI; brez tega pa skoro ni mogoče, da spravi skupaj novo vlado.

V predzadnji številki našega lista smo iz Naše luči ponatisnili članek »Sedanji slovenski trenutek«. Članek smo ponatisnili našim bralcem v informacijo. Danes objavljamo drugi del tega članka, ki govori o stanju Cerkve v Sloveniji danes. S tem ni rečeno, da se strinjamo z vsem, kar Naša luč piše, kljub temu se nam zdi, da je njena ocena stanja v Sloveniji tako z versko-cerkvenega stališča kot z gospodarsko-političnega precej točna.

Kaj pa položaj slovenske Cerkve v današnji »samoupravni socialistični« družbi? Ne gre torej pri tem vprašanju za notranje življenje slovenske Cerkve, ampak za to, kako ravna s Cerkvijo režim.

Pri svojem ravnanju s Cerkvijo izhaja režim iz osnovne resnice komunističnega režima, da je treba vse vere uničiti. Ali jih skuša uničiti v rokavicah ali s preganjanjem, to je vprašanje metode, ki jo narekuje edinole uvid, na kateri način bodo vere prej uničene. Režim v Sloveniji načrtno uničuje vero od zunaj in od znotraj: od zunaj s skrbnim partijskim nadzorom Cerkve, od znotraj z dosledno ateizacijo.

Kaj je reči glede partijskega nadzorstva Cerkve?

Partija si zagotavlja neposredni uvid v življenje Cerkve z nenehnim vključevanjem duhovnikov v špijonažno dejavnost. Tajništvo za notranje zadeve oziroma Uprava javne varnosti postavi duhovnika, ki ga zalotijo pri kakšnem resničnem ali izmišljenem prestopku (npr. avtomobilska nesreča, vožnja v vinjenem stanju, dvomljiv odnos do žensk) pred izbiro: ali v zapor ali sodelovanje z organi za notranje zadeve. Nekateri duhovniki klonijo in se dajo ujeti v mreže, iz katerih se ni lahko rešiti. Mnoge zdomce obiskujejo ob njihovem prihodu domov na obisk agentje Tajništva za notranje zadeve. Kje vsepovsod ima partija, boljše njen organ, policija, v Cerkvi nastavljene »svoje« ljudi, je težko reči z gotovostjo. Znanih primerov, da je skušala UDBA duhovnike na različne načine narediti za svoje agente, je precej.

Kaj pa tako neobičajno ravnanje ljudi okrog revije Znamenje?

Zakaj in čemu so se nekateri člani te skupine tako tesno povezali z režimom, na to ne ve nihče pravega odgovora. Tudi ni odgovora na vprašanje, kdo je resnični duhovni voditelj te skupine. So primeri, ko je dobila partija podatke o slovenski Cerkvi iz tega kroga. Tudi če pišejo v Znamenje vsi sodelavci z najčistejšimi nameni, pomeni vseeno marsikakšen zapis v reviji veliko škodo za slovensko Cerkev.

Enzo Bettiza: »Gravissimo errore«

Pisatelj in publicist, dalmatinskega porekla, ki je v povojnih letih preživel nekaj let tudi v naših krajih, je bil že pred zadnjimi evropskimi volitvami zastopnik italijanskih liberalcev v Strasburgu. Na liberalni listi je bil izvoljen tudi kot senator, vendar neodvisen. Znan pa je tudi kot pobornik in zagovornik jugoslovanskih koristi v Evropski skupnosti, zlasti gospodarskega dela Osimskih sporazumov, glede katerih pa so se liberalci pri glasovanju za ratifikacijo v rimskem parlamentu vzdržali.

Na zadnjih evropskih volitvah je bil Enzo Bettiza izvoljen v dveh volivnih okrožjih, v severozahodnem in severovzhodnem. Po daljših razpravah je, kot znano, v severovzhodnem okrožju prepuštil mesto tržaškemu županu Cecoviniju, drugemu kandidatu na liberalni listi. Zanimivo pa je, kot poroča med drugim videmski dvotednik »Il Punto«, da se sedaj tudi Enzo Bettiza strinja z ugotovitvijo, da je bila izbira Krasa za nastanitev mešane jugoslovansko-italijanske industrijske cone velika pomota (»gravissimo errore«).

Režim doma hoče izvesti tudi popolno ateizacijo. Kje in v čem je to opaziti?

Partija skuša izpodrežati Cerkvi korenine tudi tako, da si vedno bolj načrtno prizadeva za ateizacijo vzgoje otrok, začenši pri otroških vrtcih, prek osnovne in srednje šole, pa vse do visokih šol in univerze. Ne štedi z naporji, kako bi mladega človeka odtegnila vplivu Cerkve: ateizacijo uvaža sedaj že tudi v vrtce, uvaža celodnevno šolo, stalno poudarja v šoli, da je marksizem znanstven, vera pa protiznanstvena... Žal je treba priznati, da ima partija pri tem uspeh. Nastaja mladi rod, ki ne raste več iz trdne krščanske zakoreninjenosti staršev, rod, ki je izpostavljen nenehnemu ateističnemu pritisku šole in neslovenske okolice, ki ni krščanska. Kristjani postajamo manjšina. S tem se bo treba sprijazniti. Krščanstvu iz navade so ure štete, v prihodnosti bo vzdržalo le še krščanstvo maloštevilnih, a osebno zares prepričanih kristjanov. Trenutno ateizacija družbe nezadržno napreduje.

Kaj pravijo k temu slovenski škofje?

O slovenskih škofih kot o celoti ni mogoče govoriti, ker je ta celota okrnjena: V Mariboru že dolgo čakajo na imenovanje rednega škofa, ljubljanski škof je že pred dvema letoma papežu ponudil odstop, ker je dopolnil 75 let. Da bi škofje ne ocenjevali sedanjega položaja slovenske Cerkve, kot dejansko je, bi si bilo težko misliti. A naj nam bo kot članom

te Cerkve dovoljeno povedati, v čem vidimo vlogo slovenskih škofov danes.

Najprej naj bi se škofje zavedali, da ima komunizem voljo in načrt uresničiti ateizacijo in da se je treba temu načrtno upreti. Ne moremo računati, da bo komunizem jutri propadel. Treba je izdelati dolgoročni načrt, kajti samo reševanje iz ene zadrege v drugo, vsakdanja improvizacija, to ne bo ničesar rešilo.

Škofje bi morali jasno povedati, kakšno mesto ima Cerkev v vsaki družbi: ne sme se izenačiti z nobenim političnim sistemom, v vsakem pa se mora bojevati za vse človekove pravice vseh članov družbe (ne le za pravico vere in vernih). To ni poseganje v politiko, klerikalizem, marveč samo vršitev njihovega evangeljskega poslanstva, pričevanje vere.

Izdelati bi bilo treba dolgoročni načrt, kako se upirati režimski vedno volj vsiljivi in organizirani ateizaciji. Proti načrtu na dolgo roko se je možno upirati le z nasprotnim načrtom na dolgo roko.

Poleg tega bi bilo treba biti stalno navzoč pri vsem dogajanju, analizirati primere zapostavljanja vernih oziroma vsiljevanje ateizma in oblasti, stalno opozarjati, da to in to ni v skladu z ustavo, s Splošno deklaracijo o človekovih pravicah, s hel-sinško listino.

Da je popolna solidarnost, vzajemnost med škofi samimi samo po sebi umevna, o tem ne kaže izgubljati besed.

Zakaj bežijo iz Vietnam?

Beg ljudi iz Vietnam je zavzel takšen obseg, da nihče več ne more mimo tega povedati. Tudi komunisti ne morejo in njih režimi po svetu. Danes vsi o tem pišejo tudi zato, ker je generalni tajnik Organizacije združenih narodov Kurt Waldheim sklical mednarodno konferenco o tem vprašanju. Konferenca se bo začela v Zenevi 20. julija.

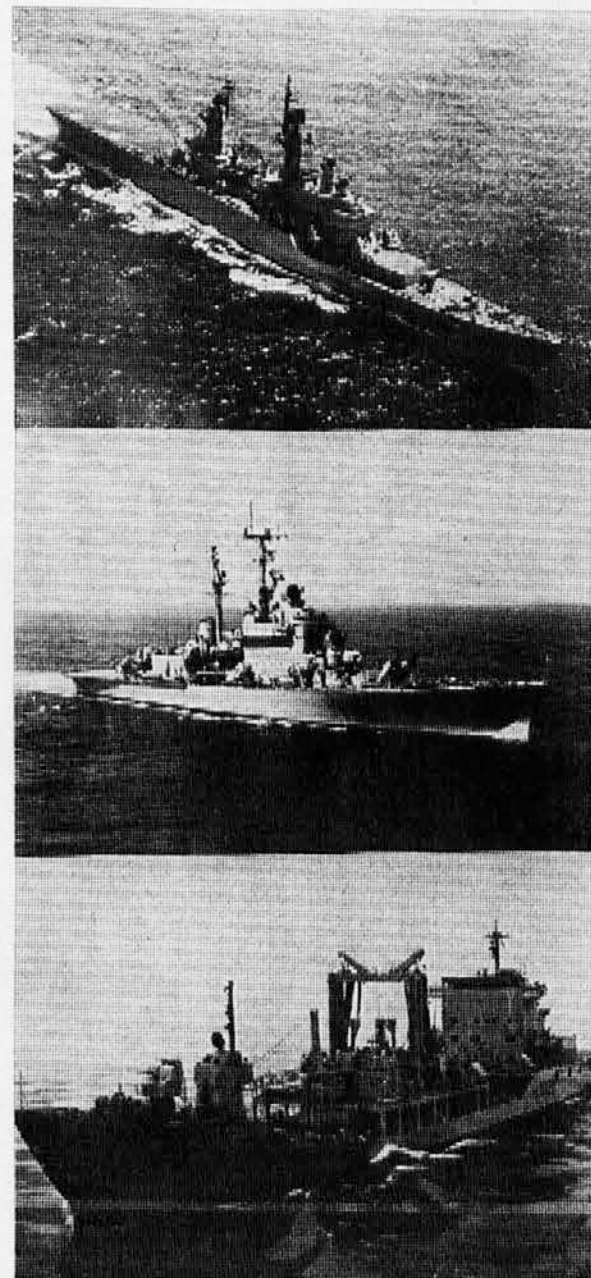
Toda zanimivo je primerjati, kaj levičarski listi pišejo in kako razlagajo ta beg. Ko pišejo, govorijo le o tisočih beguncev, dočim vemo, da se njih število bliža že milijonu, če ga ni že preseglo. Potem vprašujejo za vzroke. Mi smo o njih že pisali tako, kakor izhajajo iz ust beguncev samih. Moskva in Hanoj sta pa navedla svojo razlago. V Kremlju so npr. angleški ministrski predstavniki Margaret Thatcher izjavili, da gre za »drogirane ljudi, za kriminalce in upornike«.

Dojenčki in starčki, ki smo jih videli tudi po italijanski televiziji po številnih begunskih taboriščih, so torej drogirani in kriminalci. Res, zelo človečanski odnos kremelskih mogotcev!

V Hanoju pa je neki politik izjavil, da so begunci ljudje, ki se nočejo sprijazniti z novimi razmerami; prav zato jih tudi pustijo, naj gredo iz države.

Ta vodilni vietnamski komunist je bil bolj odkrit: priznal je, da so z novim režimom mnogi nezadovoljni. Ker se ne dajo prevzgojiti in ker vseh tudi ne morejo postreliti, so jim odprli vrata, naj gredo svoji usodi naproti. Rajši naj ostane doma polovica manj ljudi, a ti naj bodo prepričani komunisti.

To je stara leninistična taktika: Po zmagi revolucije je treba vse nasprotnike v čim večjem številu postreliti; druge prevzgojiti. Tiste, ki se ne dajo prevzgojiti in jih ni mogoče postreliti, je treba poslati iz države. Tako so prvi postopali Sovjeti v Rusiji. Za njimi vsi ostali komunisti do danes, kjerkoli so prišli na oblast. Cuditi bi se morali, če bi bilo v Vietnamu in Kambodži drugače.

Tri ladje italijanske vojne mornarice, ki so odplule v Vietnam, kjer bodo na morju nudile pomoč beguncem

1400 let gradeške bazilike

Naši kraji so v prvem tisočletju imeli za katoliško Cerkev v Evropi veliko pomembnejšo vlogo kot pozneje. Oglejski patriarhat je bil tako pomembna ustanova v tistem času, da spada med glavna cerkvena središča tedanje Evrope. Tudi po razdejanju, ki so ga povzročili Huni leta 453, je ostal Oglej na vzhodu Italije najpomembnejše cerkveno mesto. Vendar je bil v stoletjih preseljevanja narodov preveč izpostavljen »ob vzhodnih vratih« Italije, da bi mogel vedno znova vstati ob neprestanih valovih barbarov, ki so butali ob njegove zidove.

Posebno hudo je bilo, ko so leta 568 pridrli z vzhoda Langobardi. Ti niso bili samo val, ki je šel mimo, temveč so se ustavili v severni Italiji in si tu ustanovili svoje kraljestvo. Tedaj je bila zapečaten tudi usoda Ogleja, ker so si Langobardi izbrali za bivanje svojih vojvod v Vzhodni marki Cedad in ne Oglej, ki je že bil bolj ali manj v ruševinah. Poleg tega prebivalci Ogleja s patriarhom na čelu niso mogli najti sožitja z Langobardi, ker so ti bili arianci, tj. krivoverci. Spori so morali biti hudi, če se je patriarh Elija skupaj z duhovščino in prebivalstvom odločil, da se iz vedno bolj nezdravega Ogleja preseli na otoke sredi lagune, ki so pomenili varnost pred Langobardi in tudi manj malarije. Tako je nastal Gradež in njegova zgodovina.

Sredi mesta-trdnjave so si prebivalci zgradili cerkev, ki naj priča o njihovi moči in dostojanstvu njihove cerkvene pokrajine. Posvetili so jo mučenki sv. Evfemiji, ki naj bi bila pretrpela mučeništvo prav v Ogleju. To se je zgodilo natančno pred 1400 leti. Takole piše v brošuri, ki so jo v Gradežu izdali ob tem pomembnem jubileju:

»Gradeška bazilika je dragocen spomenik in obenem zgovorna priča izrednega bogastva starodavne kulture, ki se je razvila na ozemlju med Jadrnom in Donavo. Pred 1400 leti, tj. 3. novembra 579 je bila z veliko slovesnostjo posvečena bazilika sv. Evfemije. Zeleli so, naj bi bila dostojna stolnica oglejskih patriarhov, ki so približali na otok s svojim ljudstvom ter prinesli s seboj kulturno dediščino, ki naj bi se v gradeški trdnjavi nadaljevala. Le-ta kultura je zadobila prav v baziliki svoj najlepši verski in umetniški izraz s posrečeno sintezo idejnih in estetskih vrednot. Niti prostorska stiska utrjenega mesteca niti nesreča, ki je pestila od leta 568 kopno z langobardsko zasedbo, nista mogli zavestno zavesti širokopoteznega načrta.

»Zbrali so se na koncilu v gradeški trdnjavi Elija, oglejski škof, in z njim Marcijan, Leonijan, Peter, Vindemij, Virgil, Janez, Clarissimus, Patricij ter drugi škofje in duhovniki, katerih imena so spodaj podpisana. Zasedali so v novi baziliki, posvečeni sveti mučenki Evfemiji. Navzočih je bilo veliko duhovnov in diakonov. V središče bazilike so postavili evangelij. Spregovoril je Elija, prvi izmed škofov.»

Tako je zabeležil dogodek patriarhov notar. Posvečenje bazilike je sovpadalo z zadnjim velikim koncilom starodavne oglejske Cerkve, ki je sklicala vse svoje škofove ne le z beneškega in istrskega ozemlja, marveč tudi iz alpskih in prekoalpskih

dežel. Kljub težkim razmeram so se škofje in verniki, povezani z Oglejem, odzvali vabilu in tako, kakor še nikoli poprej, potrdili in utrdili medsebojne duhovne vezi, ki naj bi bile večne.

Ta jubilej svoje bazilike so Gradežani začeli proslavljati že 4. novembra lanskega leta in ga bodo proslavljali do 3. novembra letos. V program jubilejnih proslav so vpletli vsakovrstne manifestacije od znanstvenih konferenc o Gradežu in Ogleju, do umetniških razstav, koncertov, liturgičnih slovesnosti. V niz teh proslav spada tudi koncert, ki ga je mešani zbor »Lojze Bratuž« imel v baziliki v torek 26. junija. Prav tako bo v četrtek 12. julija slovesno so-maševanje pod vodstvom goriškega nadškofa Cocolina, ki se mu bodo pridružili še drugi škofje iz dežel nekdanjega oglejskega patriarhata, tudi slovenski.

Vodstvo tradicionalnega goriškega romaja na Barbano, ki bo 15. septembra, je prav tako sklenilo, da bo popoldanska slovesnost v baziliki sv. Evfemije v Gradežu in ne na Barbani.

Pred novim stalinizmom v Romuniji?

Novice iz Romunije so zaskrbljujoče. Zdi se, da je nastopilo novo obdobje stalinizma. Režim preganja vse vere; posebno ima na piki člane Odbora za obrambo verske svobode in svobode vesti. Član te-

ga odbora Ludovik Sfath je bil odpuščen z dela po 22 letih zaposlitve, njegovi ženi so odvzeli invalidsko pokojnino in obema so prepovedali obisk baptistične cerkve v Zalau.

Tudi pravoslavni duhovniki so tarča novih preganjanj, posebno bolj delavni in vplivni. P. Gheorghe Calciu je moral pustiti poučevanje v pravoslavnem bogoslovju, ker je imel prevelik vpliv na mlade študente. Predno je postal duhovnik, je bil 16 let zaprt. Leta 1964 je bil izpuščen in je postal duhovnik. Zadnji čas so ga oblasti ponovno aretirale.

»Papež na Poljskem«

Italijanski katoliški dnevnik Avvenire je za svoje naročnike pripravil posebno prilogo o potovanju papeža Wojtyła na Poljsko. Priloga prinaša najprej poročila, ki so jih njegovi dopisniki poslali s Poljske med papeževim obiskom, v drugem delu pa so v italijanskem prevodu vsi papeževi govori in številne slike.

Iz te priloge si šele more človek ustvariti pravo podobo o tem, kaj je bil obisk Janeza Pavla II. na Poljskem. To je bilo res misijonsko potovanje, združeno z največjim zmagovalstvom, ki ga je do sedaj kak papež doživel. Iz objavljenih govorov je tudi videti, kako se je papež dotaknil vseh važnejših vprašanj sedanjega časa, ki niso pekoča samo na Poljskem in v njihovi Cerkvi ter državi, temveč povsod. Vsi katoličani in tudi vsi ljudje dobre volje moramo biti sv. očetu hvaležni za njegovo pot na Poljsko in za nauke ter zgled, ki so od tam prišli.

RAZNE NOVICE

30-letnica Narodnega sveta koroških Slovencev

28. junija letos je Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) praznoval 30-letnico svoje obstoja. Ustanovljen je bil na ta dan leta 1949 kot politična organizacija koroških Slovencev s krščanskim nazorom, potem ko je postalo jasno, da bo spodnja Koroška ostala pod Avstrijo, ker so bile jugoslovanske zahteve zavrnjene. Za to priložnost so v glasilu sveta »Naš tednik« spregovorili njegovi zadnji voditelji, dr. Valentin Inzko, dr. Reginald Vospner in dr. Matevž Grile, ki svetu ta čas predse- duje. Dr. Grile je poudaril pomen politične samostojnosti in neodvisnosti sveta in zavrnil politiko vključevanja v vsedrjavne stranke. Dr. Inzko, ki je kot zastopnik slovenskih vernikov zlasti mnogo pripomogel k razčiščenju narodnostnih gledanj v cerkvenem življenju na Koroškem, je med drugim omenil, da tudi nemško govoreča večina v deželi postopoma uvideva, da je šla z napadi na slovensko skupnost v zadnjih letih predaleč in da manjšinski zakon ne ustreza.

Dr. Vospner pa je zavzel kritično stališče predvsem do neustreznih oblik izobraževanja za pripadnike manjšinske skupnosti. To so prijave za slovenski pouk v ljudskih šolah, s čimer je dana možnost za pritisk na starše, ki svoje otroke prijavijo k slovenskemu pouku. V Celovcu obstaja slovenska gimnazija; dve šoli za ženske poklice, ki ju vodijo šolske sestre (St. Peter pri St. Jakobu v Rožu ter St. Rupert pri

Velikovu) usposabljata dekleta. Manjka pa zavod za strokovno izobraževanje, predvsem za trgovinske, gostinske in turistične poklice. V teku je tudi preosnova avstrijskega šolstva, v okviru katere bi bilo mogoče napraviti ustrezne korake.

Nadebudni Korošci

Na Primorskem imamo v zamejstvu slovensko šolstvo, ki ga je treba izpopolniti. Vendar ga imamo. Na Koroškem imajo možnost le, da svoje otroke prijavijo k slovenskemu pouku. Samo v Celovcu imajo popolno gimnazijo. Toda kljub mnogo slabšim razmeram kaže koroško dijaštvo drugačnega duha od primorskega. Na zagotovilo kanclerja Kreiskega, da imajo Korošci pravico, v svojem jeziku zahtevati vozovnice na železniških postajah in avtobusnih progah, se je zgrnilo na postajo v Celovcu kakih sedemdeset slovenskih dijakov in dijakinj in terjalo vozovnice v slovenščini. Na postaji so izgubili živce in kar zaprli prodajna okenca. Postajni načelnik pa je po zvočniku oznanil vsem potnikom, da lahko dobijo vozovnice v vlaku brez posebnega dodatka. Dijaki so jih v slovenščini tudi dobili, drugi potniki pa v nemščini.

Ze pred kakim letom so koroškoslovenski fantje na podoben način izsilili slovenščino na vojaških naborih. Preprosto niso hoteli odgovarjati drugače kot v svoji materinščini. Od tedaj dalje gre vse lepo. Vladajoča koroška nemškutarska klikla postopno spoznava, da nima več opravka s kmečkim, ponižno in pobožno vzgojenim ljudstvom, ki se boji oblasti, ampak z odločno mladino, ki se zaveda svojih človeških in domovinskih pravic. V takem primeru pa je že polovica problema zapostavljanja in diskriminacije rešena.

Karantanci — »Predslovenci«?

V nedeljo 8. junija je ljubljanska TV predvajala prvo zgodovinsko oddajo o Koroški. Oddaja je bila na splošno uspešna. Glavno besedo v njej je imel univ. prof. Bogo Grafenauer, ki je tokrat precej temeljito razložil čase tako imenovane »germanizacije«. Ta je v poznem srednjem veku bila nekaj povsem drugega kot pa v zadnjih sto letih. Naseljevanje bavarskega, mogoče tudi švabskega življa na slovenska tla (in ne še »nemškega« kot prof. Grafenauer napačno trdi), ji potekalo zgolj iz gospodarskih razlogov. Toda prof. B. Grafenauer ne bi bil to, kar je, če ne bi znava zatrdil, da v primeru Karantancev še ne gre za Slovence v današnjem smislu, ampak še za Slovence oz. »Alpske Slovence«. To je prav tisto, kar ponavlja avstrijsko in nemško zgodovinarstvo. V isti sapi pa govori, in B. Grafenauer z njim, da tiste čase o »Nemcih«, ki se še stoletja kasneje kot narod niso oblikovali.

Naši zgodovinarji se očitno spoznajo na jezikoslovje in njegove teorije, manjkajo pa jim osnovni pojmi iz etnologije (narodoslavlja) in sociologije (družboslovja), sicer se v svojih trditvah ne bi opirali na take protislovne trditve. Pa tudi časi režima Aleksandra Rankovića so minili; ta

Nadškof Peter Cocolin pripenja papeško odlikovanje »Pro Ecclesia et Pontifice« ge. Ljubki Šorli-Bratuž

Bralci pišejo

Dvojezičnost ljubljanske televizije

Spoštovani g. urednik!

Oprostite, če si želim v vašem cenjenem listu ohladiti srce, toda prav res ne morem več molčati k temu, kar se dogaja na ljubljanski televiziji.

V sredo 20. junija zvečer sem vžgal televizor in ga usmeril na ljubljansko tv, da bi poslušal novice. Saj je človek radoveden in rad zve, kaj se dogaja v naši »matični« državi, kot se nekateri izražajo. Toda namesto po slovensko slišim nekega komentatorja govoriti po srbohrvaško, kot bi to bilo najbolj naravno. Potem se pojavi predsednik Tito in tudi ta govori le hrvaški. Ker vemo, da mož tudi slabo izgovarja, ga prav nič nisem razumel, čeprav mi srbohrvaščina ni povsem tuja. Tedaj sem jezen vpihnil televizor in šel hladiti svoje razočaranje in jezo v drugo sobo.

Res razočaran in jezen sem na postopanje napovedovalcev na ljubljanski televiziji. Ali je to še slovenska televizija ali pa je že dvojezična v upanju, da čez nekaj let postane srbohrvaška? Nimam nič proti Srbom ne proti Hrvatom, kot ni imel nič France Prešeren, ko je zavrnil Stanka Vraza in njegov ilirizem. Tako jaz zavračam dvojezičnost ljubljanske televizije in mislim, da z mano tudi vsi zamejci, ki nas marksizem ni še pokvaril, ki zato še kaj damo na svoj jezik in želimo, da bi bil ta jezik spoštovan tudi v Ljubljani.

Srbohrvaščina je za nas Slovence tuj jezik, kot je npr. italijanščina. Kot se trudimo, da prevajamo druge jezike, tako naj se ljubljanska televizija potruži, da prevaja tudi, kadar rabijo srbski ali hrvaški jezik. Nedopustno je in znamenje hlapčevstva, če imata srbski in hrvaški jezik v Sloveniji iste pravice kot slovenščina. Mislim, da je slovenski parlament izglasoval svoj čas zakon, da je v Sloveniji slovenščina uradni jezik. Naj se tega tudi Ljubljanci držijo! Sicer jim ponovimo stari verz: »Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.« (Sledi podpis)

★

O nekih totalitarcih

V Katoliškem glasu 3. maja 1979 sem bral novice z Goriškega. Tam je tudi dopis z Vrha sv. Mihaela. Tam piše, da je dne 25. aprila, ko Italija obhaja dan osvoboditve od fašizma, sekcija SSK položila šopek rož pred spomenik padlih za svobodo. Nekateri vaščani pa da so bili nevoljni zaradi tega. Demokratično čuteči Slovenci imamo k temu pripomniti:

Prav je, da je SSK položila cvetje pred spomenik padlih, saj spomenik ni last nekaterih vaščanov, ki so točno strankarsko opredeljeni, temveč je last vseh Vrhovcev, vsega naroda. Zato sme vsakdo počastiti spomin padlih. Če pa menijo, da je spomenik njihova last in da smejo zato ukazovati, kdo sme in kdo ne sme polagati vence, naj vrnejo sinove in očete, ki so bili prisilno mobilizirani v partizane, in tiste, ki so odšli prostovoljno v prepričanju, da se gredo boriti za svobodo in domovino in ne za novo diktaturo, pa se niso več vrnili. Če bi vse te vrnili (kar seveda ni mogoče), dvomimo, da mi imeli komu postavljati spomenik.

Vaščani, ki so protestirali zaradi cvetja, so izpričali, kako oni pojmujejo demokra-

je s svojim policijskim aparatom vsa po- vojna leta pazil, da ne bi pozitivno pisali o slovenski zgodovini, sicer bi Slovenci začutili še nacionalni ponos in se ne bi sprijaznili z načrti pojugoslovanjenja, kot jih je Rankovič pripravljaj. Na vsak način, čas bi že bil, da se zgodovinski pojmi o slovenstvu bolj razčistijo.

tično svobodo, kakšna bo ta, če oni pridejo na oblast. Zato jim prej ni bila pogodu Slovenska demokratska zveza kakor jim sedaj ne ugaja SSK. Rajši se ponajajo s tujimi znaki in dvojezičnimi napisi v slovenski vasi, ker paš služijo neslovenskim strankam.

Pa še nekaj bi omenili s tem v zvezi. Na Vrhu je bilo lepo število vaščanov deportiranih v nemška taborišča, odkoder se niso več vrnili. Ali niso bili tudi ti borci za svobodo? Morda še bolj kot partizani, ker so bolj trpeli. Zakaj ni njihovih imen na spomeniku? Kdo je tisti sodnik, ki odloča, kdo je borec za svobodo in kdo ni? Je v vasi ali je zunaj vasi?

Zaradi tega svetujemo SSK naj v prihodnje položi pred spomenik dva venca, enega za padle v boju z orožjem v rokah, drugega za mučnike v nacističnih taboriščih.

Demokrati

RAZNO

Aleksander Solženicin (58), izgnani ruski pisatelj, ki je prejel Nobelovo nagrado in piše sedaj vrsto knjig o ruski revoluciji, je od honorarja za svoje delo svetovnega uspeha »Otočje Gulag« namenil 400.000 ameriških dolarjev v zadnjih treh letih za podporo politično preganjanih v Sovjetski zvezi.

Jan Korec (71), slovaški škof, je bil leta 1960 obsojen zaradi »veležidaje« na 12 let ječe, ker je daroval sv. mašo in na srečanjih vernikov pridigal o Cerkvi, veri in papežu. Sedaj pa mora kljub boleznim na pljučih delati v neki kemični tovarni v Bratislavi. V osmih urah mora prejšnji škof in sedanji »pomožni delavec« naložiti in zložiti okrog 400 stotov. Nadaljnji dokaz o preganjanju duhovnikov na Češkoslovaškem je primer protestantskega pastora Jana Simsa (50), ki je bil maja lani prijet zaradi »ščuvarjanja«. Ko se je obtožba izkazala za neresnično, so obsodili Simsa, ki ima težjo srčno bolezen, na osem mesecev zapora, češ da »se je upiral postavni oblasti«. Posredovanja in protesti podpisnikov Listine 77 ter iz tujine so bila brezuspešna.

Gustav Husak (65), češkoslovaški partijski vodja in državni predsednik, je lani, za 30-letnico prevrata v Pragi (1948) izjavil: »Z zadovoljstvom lahko rečemo, da so naši odnosi s Sovjetsko zvezo danes tako trdni in vsestranski kot še nikoli poprej.«

Jurij Belov (36), kritik sovjetskega sistema, je preživel sedem let po ječah in bil zaprt v psihiatrične bolnišnice, kjer so ga podvržli težkemu nevroepileptičnemu ravnanju. Sedaj so ga izpustili iz zapora. Po prepričanju je katoličan. Poznavalci pripisujejo njegovo izpustitev dejstvu, da so zahodne organizacije in posamezniki za njegovo rešitev nenehno posredovali in protestirali.

Podražitev vozovnic

na mestnih avtobusih je stopila v veljavo s 1. julijem. V Gorici so porasle za 100 %; sedaj stane vozovnica 200 lir, prej pa 100. Tudi v Trstu je podobno. K temu ukrepu so bile občinske uprave prisiljene, ker zakon sedaj zahteva, da se morajo bilance tudi mestnih prevoznih podjetij uravnovesiti.

Nasilje

v Trstu je na pohodu. V zadnjem tednu so napravili atentat na sedež radia v ul. Fabio Severo, kjer so na vratih zažgali posodo z bencinom. Na Krasu so na podoben način zažgali kabino električnega podjetja Enel. V Trstu so v ul. sv. Frančiška zažgali preprogo pred vrati sedeža SKGZ. Materialna škoda ni prav velika, ker so požar hitro opazili in pogasili. Atentat so napravili tudi na stanovanje časnika TV Molinarija; odvrgli so molotovko.

Notranjščina bazilike sv. Evfemije v Gradežu

Cirilmetodova nedelja v Trstu

Po zaslugi ACM postaja vsako leto Cirilmetodovo praznovanje v Trstu večje in lepše. Letos se je na sam god 5. julija srednevečnega zbralo na Vejni okrog petdeset vernikov. Mavhinski župnik Jože Markuža je vodil somaševanje; duhovno misel nam je občuteno besedo povedala Evelina Pahor. Brez vsake večje organizacije smo se nato mnogi odpeljali v Trnovo pri Sempolaju in tu v pravem slogu krščanske agape imeli pod drevjem bratsko kosilo. Vse skupaj zelo lepo doživljamo, vendar bo boljše v bodoče, da to delavniško praznovanje prenesemo na večerne ure in bo tako udeležba z lahkoto še večja.

Cirilmetodova nedelja se je začela na Vejni prav po romarsko. Okrog 70 vernikov iz raznih krajev se je zbralo na začetku gozdne poti z Opčin na Vejno. Od tu smo šli v molitvi in razmišljanju med prepevanjem počasi proti svetilišču, kjer je že bila zbrana prava množica za božjo službo. Dva letošnja novomašnika, Bogdan Dolenc in Rafael Leskovec sta v spremstvu sobratov pristopila k oltarju in po svetilišču je zopet odmevala vedno lepa »Novi mašnik, bod' pozdravljen«.

Ta pesem je za tržaške vernike in duhovnike bolj domotožna, ker jo sicer vsako leto radi poslušamo, a že toliko let ne prepevamo domačemu tržaškemu novomašniku. Naši mladi iz raznih krajev so pred začetkom pozdravili oba novomašnika kakor tudi proseškega zlatomašnika Aleksandra Miliča, ki je bil z velikim rdečim šopkom v rokah pri svojih skoro 80 letih tako prijeten za pogled.

Pri podobnih praznikih so druga leta sodelovali razni veliki zbori iz Slovenije, tokrat pa je prof. Harej povabil domače pevce, predvsem Opence in razne druge, ki so vslo slovesnost spremljali z ubranim petjem.

Govoril je ljubljanski novomašnik Bogdan Dolenc, ki nam je razkril globoke misli v zahvalo in novo prošnjo Bogu za vse duhovnike do danes in za bodoče rodove v Cerkvah, ki naj bo vedno bolj sveta in tako v moči svetosti bolj edina.

Zaključek ob našem oltarju v spodnji cerkvi je povzdignil jezuitski duhovnik F. Svoljšak, voditelj Apostolstva sv. Cirila in Metoda v Kopru. Čestital nam je k tako lepemu praznovanju in povezal naše skupno prizadevanje za edinost vseh vernih Slovencev, za večje zблиžanje kristjanov od blizu in daleč.

VABILO — ZAHVALA

Tako smo letos doživeli kar dva velika praznika na Vejni, na zadnjo majniško nedeljo in na ekumensko nedeljo. In sedaj naj čakamo z našim obiskom na Vejni do druge pomladi? Vabimo manjše farne skupine, mladinske, stanovske, naj večkrat v letu obiščejo Marijino svetilišče na našem Krasu. Rektor svetilišča, sestre redovnice,

dve dekleti pomočnici (ena je iz Lizbone, druga s Filipinov), vsak na svojem področju zelo skrbijo za svetilišče. Želimo pa tu vsaj enkrat posebej omeniti duhovnika Franca Malalana, našega rojaka z Opčin, ki nas vedno prijazno sprejema in želi, da bi imel še več dela s Slovenci, tudi v svetovni. Franc Malalan je stalni duhovnik na Vejni, predvsem spovednik. Zelo skrbi za Cirilmetodov oltar, ki je vsako leto ob našem prazniku tako bleščeč in ves v zelenju in cvetju.

Našem vodstvu ACM, to je predvsem dr. Angelu Kosmaču in njegovim sodelavcem v odboru, pa naše skupno priznanje za letošnji praznik na Vejni kakor tudi za celo vrsto srečanj v Domju.

Na Vejni sta za Materjo božjo vsako leto med vsemi svetniki najbolj počeščena naša sveta slovanska apostola, na drugi strani Trsta nas sprejema v novi kapeli bl. p. Leopold, na Opčinah pa vsako leto v septembru zbira največ naših vernih rojakov Mati božja Marija. To nedeljo se bomo zopet mnogi srečali pri Karmelski Materi božji na Greti, potem v avgustu na našem Repentabru (ki ga sedaj obnavljajo) in tam v novembru zopet pred oltarjem Matere božje zdravja sredi starega mesta.

Ko človek razmišlja vso to dobro voljo našega ljudstva, ko ob tolikih skupnih praznikih in romanjih gleda na dlani njegovo pobožnost do Matere božje, je samo vesel daru življenja sedaj in tukaj. - F. Š.

Žena starega kova

»Bila je žena starega kova, ki je zmeraj veljaven,« tako je župnik Stanko Zerjal označil pok. Leopolda Kralja ob njenem pogrebu. Pokopali so jo namreč v torek 10. t. m. na domačem pokopališču v Slivnem. Na zadnji poti so jo poleg sina Ivota in hčere spremljali številni sorodniki ter izredno število ljudi, kot jih je v Slivnem le redkokdaj videti. Prihiti so od blizu in od daleč.

Pokojna Leopolda je učakala 80 let. Doma je bila iz Praprota in se je pisala Lupinc. Primožila se je v Slivno na krasno kmetijo. Z možem sta imela troje otrok. Ena hči je 21-letna izginila v maju 1945. Povabili so jo na kratek razgovor na »komando«, a se od razgovora ni več vrnila.

Hud udarec je bil za mater in očeta. Toda čas vse ozdravi, četudi pozabiti ni mogoče. Pozneje je mati Poldi izgubila še moža in ostala vdova pri sinu in nevesti. Ko je začela bolehati, je iskala zdravja v bolnišnici. Vse je kazalo, da je z njo znova vse v redu, ko je v ponedeljek v zgodnjih jutranjih urah nenadoma umrla.

Naše sožalje sinu, hčeri, snahi in vnučkom ter ostalim sorodnikom. Pokojni pa naj Bog da večni pokoj v domači zemlji.

tržaške novice

Aleksander Milič — zlatomašnik

V nedeljo 8. julija je v proseški cerkvi daroval svojo zlato mašo g. Aleksander Milič, ki je doma iz Briščikov pri Proseku. Rodil se je leta 1905. Po opravljeni osnovnošolski izobrazbi je študiral klasično gimnazij v Sentvidu nad Ljubljano. Po maturi je leta 1925 stopil v goriško veliko semenišče in tam končal bogoslovje. V mašnika ga je v Trstu 30. junija 1929 posvetil škof Alojzij Fogar. Novo mašo je pel na Proseku 14. julija 1929, pridigal mu je msgr. Ukmar.

A. Milič je služboval 33 let na Pregarjah v Brkinih. 14. maja 1944 so Nemci požgali Pregarje, seveda tudi župnišče in vse, kar je bilo v njem. Nadalje je služboval eno leto v Munah, eno leto v Podgorju na Krasu, 13 let v Avberju pri Tomaju in zadnji dve leti se nahaja kot hišni kaplan v samostanu notredamk v Ilirski Bistrici. Zlatomašniku iskreno čestitamo! Nebeški Duhovnik naj mu da dovolj moči, da bo lahko s svojim tihim in skromnim življenjem ter z vztrajno molitvijo in odpovedjo še dolgo podpiral delo in napore svojih sobratov. - L. Šk.

»La Bora«

Tržaški mesečnik, ki izhaja že tretje leto, je predstavil, kot smo že poročali, italijanskim bralcem tudi slovenska pisatelja Alojza Rebulo in Borisa Pahorja in njuno ustvarjanje. Uredništvo napoveduje v prihodnjih številkih še predstavitev drugih slovenskih književnikov v Italiji. Poleg tega pa je hvalevredno, da seznanja italijansko občinstvo tudi s slovensko kulturno in politično zgodovino v Trstu. Doslej je bila večina italijanske javnosti prepričana oz. je prav to hotela, da slovenski somišljeniki sploh niso imeli ne politike ne lastne kulture.

Slovensko tržaško zgodovino piše v nadaljevanjih univ. prof. Jože Pirjevec. Pomembno pa je to delo zlasti za mlajši rod izobražencev in bralcev, da se znebijo predsodkov in da v mestu nastopi duh razumevanja in sožitja za skupni napredek. Doslej je namreč vladajoča nacionalistična klika — da pomislimo samo na list »Il Piccolo« — in vsa poveljna leta — skrbno pazila na to, da italijanski javnosti ne bi prikazala Slovencev kot kulturnih in ustvarjalnih ljudi, kot Italijanom enakovrednih. Predvsem pa ne česa takega, iz česar bi se dalo sklepati, da imajo ti v mestu prav takšno domovinsko pravico kot ljudje italijanskega jezika. Do kam je ta politika segregacije privedla, smo v našem listu nedavno že opozorili. Trst se bo dvignil šele tedaj, ko bo rešil svoja notranja nasprotja.

Čestitamo

Na fakulteti za leposlovne vede v Trstu je z diplomskim delom o krščanskih socialnih diplomirala Liča Roth-Pahor. Prijatelji jej iskreno čestitajo.

Nabrežina

Zaključna prireditev v počastitev mednarodnega leta otroka je bila v nedeljo 3. junija v občinski telovadnici. Nastopili so: zbor Stanko Gruden in folklorna plesna skupina šempolajske šole. otroški vrtci devinsko-nabrežinske občine, učenci šole »Virgil Šček« iz Nabrežine z recitacijami, srednja šola »Igo Gruden« s petjem in folklornimi plesi, moški zbor »Fantje izpod Grmade« in mešani zbor »Igo Gruden«.

Gojenci Glasbene matice nabrežinsko-devinske občine so imeli vrsto večernih nastopov ob zaključku leta. Prvi je bil 2. junija, ko je bilo na sporedu kar 22 točk z začetkom zbora »Kraški slavček«, ki je zapel Veseli godec, Uspavanka, Miško in mavrica. Za napredek gojencev v klavirju, violini in harmoniki ter čelu gre zahvala profesorjem Vodopivcu, Silvanu Križmančiču, Savici Malalan, Bogdanu Kralju, Ivanu Miliču ter Sergiju Radoviču.

Celovečerni pevski koncert zborov »Igo Gruden« je v torek 26. junija pod vodstvom prof. Sergija Radoviča navdušil navzoče ljubitelje naše pesmi. V dekliški, moški in mešani zasedbi so zapeli vrsto narodnih in umetnih.

18. občinska razstava domačih vin je tudi letos privabila precej obiskovalcev. Bila je tombola, zadovoljiva razprodaja slik domačih slikarjev in na žalost tudi nevihta s točo. Prvo nagrado je prejel Lupinc iz Praprota, drugo pa Pernarčič iz Vižovelj.

Sedaj čakamo na praznik sv. Roka. Na njegov god 16. avgusta bo verjetno gostoval kakšen letošnji novomašnik; predvajali bomo zanimiv film o Fatimi; v nedeljo 19.

avgusta bo tradicionalna telovska procesija. Ker bo s cerkvenim praznikom še praznik domače godbe in ker je bil sv. Rok dober pešec in romar (iz Francije v Rim), bo tudi letos tek po vasi za nagrade.

Sveti Rok je bil plemenitega srca in dobrih rok, da bi ga v tem posnemal vsak odrasel in otrok.

Rusi most

Nekdaj idilični tržaški trg Rusi most (Ponterosso), o katerem je naš znani pesnik v eni svojih pesmi zapisal, kako »dekle na Rdečem mostu rože nudi« je izgubil vso nekdanjo idilo in postal v letih odprte meje bazar za kavbojke in podobno blago. Rusi most s svojimi stojnicami doživlja že nekaj let pravi naval jugoslovanskih kupcev in napravljala na vso javnost v sosednji državi tako močan vtis, da si ga je vzel za simbol tržaške kulture in razmer pred časom celo znani ljubljanski pisec-pisatelj Jože Javoršek.

Posli in dobički na tem bazarju so doslegli baje tak razmah, da prekašajo vse prodaje v tržaških »boljših« trgovinah. Prodajalcev ali bolje kramarjev, ki bi si radi postavili stojnico na Rusem mostu, je toliko, da je morala odgovorna občinska oblast sestaviti celo prednostne seznane po času prijav. Ko se kako mesto izprazni, ga oddajo novemu prodajalcu po tem vrstnem redu. Takšen pritisk na izpra-

znjena prodajna mesta na Rusem mostu je razumljiv, tudi če je le deloma res, kar so še nedolgo tega govorili po Trstu. Lastniki stojnic, ki se jim ne ljubi prodajati ter prenašati poletno vročino in zimski mraz na odprtem, da dajejo stojnice v najem za 200.00 lir na dan.

Ciceri propadel

Oba beneškoslovenska lista, verski mesečnik »Dom« kot tudi dvotednik »Novi Matajur« z zadoščenjem ugotavljata, da je dr. Ciceri, ki je po beneških dolinah nabiral podpise od domačinov proti uvedbi slovenskega jezika v šole, kot kandidat republikanske stranke in slammati mož za nekatere nacionalistične demokrščanske kroge na videmskem območju v njihovem protislovenskem zadržanju, klavarno propadel kot kandidat na listi republikanske stranke. V celi pokrajini Videm je prejel samo 313 preference.

Če pomislimo le, da sta njegov lov na podpise razbojnala tržaški »Il Piccolo« ter videmski »Messaggero Veneto«, češ da je Ciceri nabral že nad 6.000 podpisov proti slovenščini od domačinov, potem je to krepka zaušnica za Cicerijevo »podjetje« in vse nacionaliste v Furlaniji.

Pa še več! Prisotnost edine slovenske liste v Slovenski Benečiji je skromna. (Pač nima skladov iz državne blagajne, da bi plačevala ljudi in propagando.) Zato pa je slovenski kandidat na komunistični listi Pavel Petričič prejel v pokrajini Videm celih 5.644 preference. Dejstvo, da gre za slovenskega kandidata in povrh vsega še na komunistični listi, pretrese do kraja dosedanja narodnostno in gospodarsko zatiralno politiko do Slovenske Benečije. Očitno so tudi v Benečiji nastopili časi, ki jih lahko označimo za prelomne.

Izidi malih matur na srednjih šolah v Trstu

Nižja srednja šola »I. Cankar« - Sv. Jakob

3. a - Izdelali so: Marija Apollonio, Kristina Baldini, Daria Bertocchi, Mirjam Calzi, Alenka Dobrila, Erika Košuta, Tamara Pahor, Tamara Petaros, Patrizia Scroccaro, Vera Stopper, Erika Zobec, Franc Bogatec, Pavel Furlani, Marko Ličen, Jurij Jerman, Stojan Parovel, Robert Persegatti, Roberto Reale, David Slama in Aleksander Vatovec.

3. b - Izdelali so: Elvina Bandi, Gabrijela Basezzi, Evridika Chermaz, Tanja Cossutta, Danijela Duic, Roita Ferluga, Pavla Gruden, Gabrijela Mastronuzzi, Manuela Starc, Gabrijela Zadnik, Danijela Zetko, Igor Gombacci, Branko Iancovich, Walter Manfreda, Marino Pangos, Aleksander Roje, Ivo Tull in Mitja Vecchiet. Ena dijakinja je bila odklonjena.

Nižja srednja šola »Sv. Ciril in Metod« pri Sv. Ivanu

3. a - Izdelali so: Aleš Roncelj, Miha Samša, Sandor Svab, Claudio Trevisan, Sara Cok, Astrid Cossutta, Paola Gregori, Susanna Grudina, Anastazija Korsic, Margaritha Luisa, Norma Milic, Paola-Mojca Mljac, Vlasta Racman, Daria Raseni in Monica Tomsic.

3. b - Izdelali so: Fausto Bonanno, Stefano Brecelli, Riccardo Callin, Tibor Gordan, Marco Gruden, Roberto Mihel, Giorgio Tomez, Massimo Vecchiet, Alessandra Bevilacqua, Patrizia Cernecca, Elena Cerqueni, Daria Debenjak in Adriana Skamperle.

Oddeljeni razredi na Katinari - Izdelali so: Igor Cacovich, Alessandro Petaros, Loredana Carbone in Barbara Saksida.

Državna poklicna šola industrijske smeri Orodni mehaniki - Izdelali so: Dario Carli, Dario Filipic, Ugo Milic in Saša Smotlak.

Monterji in popraviljalci radijskih in TV aparatov - Izdelali so: Alberto Bratoz, Mišos Pirc, Roberto Praselj, Adriano Sedevic in Mitja Zonta.

Kemijski operaterji - Izdelali so: Darko Briseac, Tiziana Ferluga in Gina Savi. Trije dijaki niso izdelali.

Nižja srednja šola »S. Kosovel« - Opčine

3. a - Izdelali so: David Antoni, Roberto Crismancich, Milan Goiza, Nicola Filipovic Grgic, Egon Gornik, Mario Gregori, Luigi Gustin, Teo Kralj, Carlo Puric, Igor Puric, Paolo Sardoc, Boris Skerk, Andrea Stecca, Antonella Cergol, Lucia Ciac, Irena Grgič, Mira Hrovatin, Alenka Jeric, Katja Kuk, Luciana Matitti, Katja Palcich, Elena Pockaj, Delia Sivitz, Vesno Smotlak in Bojana Spacal.

3. b - Izdelali so: Doriano Carli, Viljem Ciuch, Fabio Malalan, Igor Milkovic, Rado Milkovic, Franco Skabar, Igor Skabar, Robert Vidali, Daniela Bevilacqua, Marta Ciuch, Elena Danieli, Tatjana Gregori, Sonia Gustin, Alenka Kalc, Alenka Križmančič, Fabiana Leuz, Tatiana Milcovich, Vesna Rencelj, Valentina Skabar, Sonia Skerlavaj, Caterina Vremec, Silvana Zagar, Milena Puntar (priv.), Stanislava Gorjanc,

Puntar (priv.) in Irma Križman-Sedmak (priv.).

Nižja sred. šola »S. Gregorčič« - Dolina

3. a - Izdelali so: Davorin Bandi, Franko Lovriha, Marino Milini, Franko Pečar, Dorjan Smotlak, Aleš Stefani, Roberto Tedesco, Elena Alberti, Marina Corsini, Norina Dobrila, Elena Kocijančič, Suzana Pečenik, Sabina Salvi, Darja Sancin, Gabrijela Scroccaro, Ester Smotlak, Magda Švara, Franka Tul, Nadja Zerjali in Silva Zobec.

3. b - Izdelali so: Maurizio Gerdol, Sergio Kraljič, Damjan Locatelli, Mauro Marsetti, Henrik Mauri, Damjan Vodopivec, Boris Zerjali, Vilma Canziani, Ambra Coloni, Tatjana Deklič, Sabina Germani, Barbara Mahorčič, Eva Novato, Arianna Prašel, Serena Slapnik, Anica Sturman, Daniela Zerjali in Elena Zobec.

Nižja sred. šola »Igo Gruden« - Nabrežina

3. a - Izdelali so: Marco Bogatec, Tomaž Caharija, Piero Doljak, Dario Gabrovce, Alex Gruden, Alessandro Kobal, Ivan Pangos, Davide Peric, Roberto Trobec, Alessandra Argiolas, Nadia Crasnich, Marina Gruden, Alenka Jazbec, Erika Kojanec, Catia Leghissa, Mortina Pertot, Liliana Petelin, Maria Teresa Petelin, Franca Slavice, Emanuela Trampuz, Sonja Verč, Tanja Zivic, Ada Danieli (priv.), Giovanna Guzzi por. Sedmak (priv.) in Amedea Pertot por. Sedmak (priv.).

3. b - Izdelali so: Milan Adamič, Andrej Kralj, Livio Leghissa, Roberto Moimas, Fabrizio Pipan, Giovanni Rebula, Walter Skerk, Susana Briscac, Sonia Cocevati, Elisabetta Jazbec, Clarissa Leghissa, Majda Legiša, Marina Leghissa, Tatiana Legiša, Vida Legiša, Veronika Lokar, Maja Milič, Nataša Peric, Nadia Pertot, Caterina Rebula, Alessandra Skerk, Franca Skerk, Katja Skerk, Mira Trampuz in Elisabetta Zidarič.

Nižja sred. šola »Fran Levstik« - Prosek

3. a - Izdelali so: Massimiliano Celea, Corrado Ciuch, Mauro Delise, Pietro Furlan, Adriano Gruden, Martino Starc, Sonia Bucavelli, Sabrina Ferluga, Tanja Gruden, Rosana Pertot, Sonia Rupelli, Daria Samar in Paola Zivic.

3. b - Izdelali so: Andrea Blason, Diego Bostico, Dejan Danieli, Marco Danieli, Boris Doliani, Davide Furlan, Alessandro Gruden, Igor Milic, Tamara Danieli, Alida Lurenzi, Andreina Menegatti, Elena Puric, Mirjam Rebula, Daniela Stocca in Erika Starz.

Oddeljeni razred v Sv. Križu - Izdelali so: Claudio Cobau, Dario Cobau, Corrado Cossutta, Franco Rebula, Roberto Soave, Cristina Gustin, Elda Tenze in Tania Zaccaria.

Nižja sred. šola »F. Erjavec« - Rojan

Izdelali so: Aleksander Beltrami, Stefan Bemb, Edvard Dreossi, Aljoša Gašperlin, Igor Meden, Julijan Pelizon, Marjan Pertot, Aleksander Semen, Martina Armani, Giorgia Pisani, Barbara Sedmak, Tanja Starc, Tatjana Zaccaria in Ingrid Zorn.

PRAZNIK KARMELSKE MATERE BOŽJE NA GRETI
Marijini častilci ste povabljeni v nedeljo 15. julija v Marijino cerkev na Greti, kjer bo slovenska sv. maša ob 16. uri v čast Karmelske Matere božje.

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH LJUDI

Cleveland v Ameriki

Največja slovenska župnija v Clevelandu je še vedno župnija sv. Vida. Tam okrog je še vedno največ Slovencev, čeprav so se v zadnjih letih že številni odselili, eni zato, ker so si zgradili nove hiše v okolici mesta, drugi zato, ker so se v bližini začeli naseljevati črnci. O teh je pa v vsej Ameriki znano, da se jih belci bojijo in da skušajo oditi iz bližine njihovih hiš. Slovenci niso v tem oziru nobena izjema.

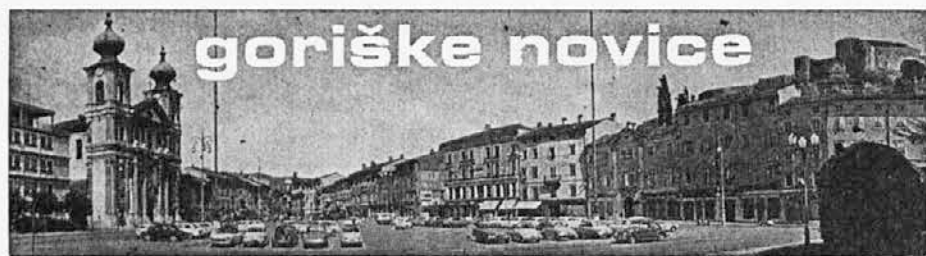
Kljub temu je v fari sv. Vida še vedno precej slovenskih vernikov, saj je tam blizu St. Claire, kjer so narodni domovi, slovenske trgovine, restavracija, tiskarna Ameriške domovine in še to in ono, ki je last Slovencev. V župniji sv. Vida sta nastopili tudi obe kulturni skupini z Goriškega, dramska skupina Standrež v dvorani župnijske šole, ansambel Lojzeta Hledeta pa v Narodnem domu, ki ni daleč od cerkve. V tej župniji smo tudi imeli maše v času našega bivanja v Clevelandu.

Ta župnija je sedaj menjala župnika. Dosedanji župnik dr. Edvard Pevec je bil imenovan za ravnatelja škofijskega seme-nišča. Zato je vodstvo sv. Vida prepustil drugim in sicer dosedanjemu kaplanu g. Jožetu Božnarju. Dr. Pevec je v Ameriki rojen Slovenec, ki zna dovolj dobro slovenski jezik. Župnijo je vodil vsestransko

zgodno tako, da je skušal zadovoljiti slovensko govoreče vernike kot tudi angleško govoreče. Župnija namreč postaja dvojezična, ker mlajši ne obvladajo več slovenskega jezika. Sedaj mu je poverjeno še važnejše mesto ravnatelja škofijskega bogoslovja. G. Božnar je pa sin slovenskih staršev, ki so se izselili v Ameriko po zadnji vojni. Popolnoma obvlada slovenščino in angleščino. Župljani sv. Vida so se poslovlili od svojega župnika z lepo slovesnostjo v obeh jezikih.

Dr. Pevec kakor g. Božnar in drugi duhovniki pri sv. Vidu so bili do goriških gostov zelo gostoljubni in prijazni. Zato jima s toliko večjim veseljem voščimo obilo uspeha na novih odgovornih mestih.

• Država Čad v osrčju Afrike je nedavno doživljala neke vrste državljansko vojno. Sedaj so se oblasti polastili muslimanski severnjaki. Čeprav površinsko zelo velik, ima Čad proti severu velike puščave, prebivalcev pa komaj nad štiri milijone. Cerkev je še mlada. Prvi misijonarji so prišli pred 50 leti. Katoličanov je med ogromno muslimansko večino komaj pet odstotkov. Misijonsko delo vodijo štirje škofje, vsi tujci. Duhovnikov je 164, redovnih bratov 40, redovnih sester 220. Med duhovniki je le šest domačinov, med sestrami pa 20.

Nova telovadnica v Štandrežu

Preteklo soboto je goriški župan De Simone odprl novo telovadnico, ki jo je občina zgradila v Štandrežu. Domači župnik msgr. Jože Zorž je telovadnico blagoslovil in v nagovoru poudaril pomen zdravega razvoja človeškega telesa, kar je pogoj za zdravje duše. Poleg župana so bili navzoči še številni drugi zastopniki oblasti in štandreških kulturnih in športnih društev. Po končani otvoritvi je bila prijateljska tekma v odbojki med domačo Juventino in moštvo vojvske divizije Folgore.

Nova telovadnica je nastala v tistem delu gorškega predmestja, ki do sedaj ni imelo primerne športne središča, čeprav je tam več športnih društev in razne mladine, ki se rada športno udejstvuje. Telovadnica bo služila ne samo domačim društvom, temveč tudi drugim skupinam, ki bodo zanjo zaprosile, saj jo je zgradila občina.

Župan je obljubil, da bodo v doglednem času popravili poslopje otroškega vrta, ki je pred leti pogorelo. Ker je blizu telovadnice šolsko poslopje, bo telovadnica lahko služila tudi šolskim otrokom.

Vrnil se je iz Ugande

Dr. Bernard Spacapan se je konec preteklega meseca vrnil iz Ugande. Svoj čas smo se bali zanj, ko so prihajale vznemirljive vesti iz te države. Sedaj se je pa vrnil živ in zdrav, potem ko je odslužil svoj rok dveh let socialnega dela v bolnišnici v Abimu na severu Ugande.

Radi bi, da bi nam kaj napisal o svojih izkušnjah tam doli, zlasti še v zadnjih mesecih. Pričakujemo, da bo to storil.

Popravilo cerkve na Subidi

Zadnji potres je močno prizadel tudi slikovito cerkev na Subidi pri Krmini, v kateri je bila vsako nedeljo ob deseti uri slovenska maša. Cerkev je bila potrebna temeljitega popravila in obnove. Ta je prišla razmeroma pozno, toda dela dobro napredujejo. Močno so utrdili temelje cerkve, odstranili omet na zunanem zidu, ki

so ga prevlekli z železno mrežo; nanjo bo prišel novi omet.

Cerkev na Subidi ima tudi določeno spomeniško in krajinsko vrednost. V italijanskem vodniku po Gorici ter okolici in dolinah Soče in Vipave, ki ga je izdalo furlansko alpinistično društvo leta 1930, je njena lega označena kot »graziosa«, kar bi v tem primeru odgovarjalo našemu izrazu »ljubka«, s svojim zvonom in zunanjo streho. Vodnik omenja tudi stari kip Matere božje za oltarjem in nekaj podob redke vrednosti.

Dokler cerkev ne bo popravljena, bo slovenska maša še dalje v večjem prostoru vile nad cesto na levi strani, preden dospemo do Sv. Subide s krminske strani. Do vile je mogoče dostop tudi z osebnim vozilom.

Zlatomašniško slavlje v Mirnu

Kot smo napisali v prejšnji številki našega lista, je v Mirnu slavil zlatomašniški jubilej g. Ivan Budin. To se je zgodilo v nedeljo 8. julija v farni cerkvi sv. Jurija, skoro na isti dan kot je pel novo mašo pred petdesetimi leti, točno 7. julija 1929.

Kot je v Mirnu pohvalna in ustaljena navada, so ga domačini dostojno proslavili z okusno okrašeno cerkvijo, ki je bila tudi polna do zadnjega kotička. Res ubrano in mogočno petje je dopolnjevalo zahvalno daritev pri oltarju. Dirigiral je zlatomašnikov brat Venček, na orgle pa je igral Marko Vuk. Program pesmi je bil tudi zlatomašniški, iz katerega sta zlasti izstopali Vodopivčeva pri darovanju in ob koncu Tomčeva »Zapojmo...«.

Ob zlatomašniku so se zbrali sobratje duhovniki-Mirenci (pet po številu, in še je kdo manjkal!). Pridigal je Efreim Mozetič, župnik v Dutovljah na Krasu, kjer je prej veliko let služboval g. Budin sam. Po maši je bilo darovanje, ki ga je zlatomašnik namenil za zidavo nove dvorane na Mirenskem gradu, kjer se je tudi slovesnost zaključila ob obloženih mizah, napitnicah in obujanjem spominov na dolgo dobo služenja v Gospodovem vinogradu.

Šel je na delo v Afriko

Precej v navadi je sedaj, da se mladina med poletnimi počitnicami kje zaposli. Po večini gre pri tem, da mladi tudi kaj zaslužijo. Drugače sta se pa odločila Tomaž Devetak in njegov prijatelj Mauro Guadagnino. Oba sta dobra športnika in se udeležujeta v karateju.

A zgodilo se je, da je prišel v Gorico misijonski brat Silvester, ki je o svojem misijonu v državi Gornji Volta govoril v goriskem Avditoriju. Pri predavanju je razvil svoje načrte in potrebe misijona, zlasti potrebe po delovnih močeh, ki bi mu pomagale pri gradnji novih delavnic, silosa, pri delu na polju. Povabil je, naj bi se kdo mladih odzval in prišel vsaj za en mesec k njemu na prostovoljno delo.

Povabilo je našlo ugoden odmev; od Goricanov sta se odzvala ravno Tomaž Devetak in Mauro Guadagnino. Preteklo sredo 4. julija sta odpotovala najprej v Turin, od tam v Pariz, iz Pariza pa z letalom v Gornji Volta v Afriki. A nista šla sama, v Turinu sta se pridružila še 30 mladim, ki so se tako kot onadva odločili, da en mesec počitnic preživijo pri delu za bližnjega. Gre za brezplačno delo, saj bodo tam dobili le hrano in stanovanje, povrh so si morali še sami plačati polovično vožnjo.

Tomaž je lansko leto maturiral na slovenskem učiteljskišči, med letom je pa imel nekaj časa pošolski pouk. Je sin profesorja glasbe Gabrijela Devetaka.

Tomaž Devetak v družbi s prijatelji iz Štimavra. Tomaž je šesti od leve proti desni

Interpelacija svetovalcev SSK o mešanih komisijah

Znano je, da delujejo v okviru gorške občinske uprave in njenega sodelovanja z Novo Gorico in republiko Slovenijo nekatere mešane komisije. Te so pristojne za razna področja, tako npr. kulturno, šolsko, urbanistično itd. Posebej so te komisije še odgovorne za izvajanje Osimskih sporazumov.

V teh komisijah pa od strani gorške občine ni kvalificiranih predstavnikov slovenske manjšine. Zato sta občinska svetovalec Slovenske skupnosti Paulin in Brautž vložila na gorškega župana De Simoneja pismeno interpelacijo, v kateri zahtevata pojasnil, zakaj občinska uprava ni vključila v te komisije tudi predstavnikov političnega in upravnega življenja slovenske narodne skupnosti na Gorškem. Svetovalca SSK pri tem posebej poudarjata, da bi prav vključitev slovenskih predstavnikov v te komisije, ki zadevajo sodelovanje z Novo Gorico in Slovenijo, pomenila uresničevanje raznih resolucij, ki jih je gorški občinski svet odobrila v korist slovenske manjšine in njenega sodelovanja pri reševanju svojih problemov od leta 1969 dalje. Gre namreč za odnose z matično državo naše manjšine, kjer bi prav slovenski zastopniki morali odigrati svojo vlogo.

Seja pokrajinskega tajništva SSK

Pretekli teden je bila seja pokrajinskega tajništva Slovenske skupnosti za Gorško. Pod predsedstvom tajnika M. Terpina so člani tajništva obravnavali nastali položaj po nedavnih volitvah, posebej v zvezi z refleksom, ki ga le-te imajo na krajevne razmere. Tajništvo SSK je vzelo na znanje rezultate sestanka deželnih organov SSK in furlanskega gibanja. Sklicalo je tudi sejo gorškega sveta Slovenske skupnosti, ki bo obravnavala sedanji položaj. Začeti bo treba že s pripravo na prihodnje delovanje naše stranke, ki bo morala organizirati občinske volitve za leto 1980. Člani tajništva so še razpravljali o raznih problemih krajevnih uprav.

Romarjem na Poljsko

Udeleženci romanja na Poljsko naj dvignejo potne liste na upravi Katoliškega glasa oziroma pri g. Koshuti, če so se tam vpisali. Ob prevzemu potnih listov naj izročijo še povišek 16.500 lir, do katerega je prišlo zaradi običajnega zvišanja cene za prevozno gorivo ter gostinskih storilnosti na Češkoslovaškem. Kdor je naročil lastno sobo mora doplačati še posebej 52.000 lir za vse nočitve na Češkem in Poljskem. Odhod obeh avtobusov s Travnika v Gorici 20. julija ob 6. uri in izpred železniške postaje ob 6.20 po prihodu tržaškega vlaka.

Nov grob

Pretekli petek smo v Gabrijah pokopali Marto Gerbec, sestro pok. župnika Gerbeca, ki se je pred leti smrtno ponesrečil istotam. Bila je zvesta spremljevalka svojega brata na vseh službenih mestih

Zadnja leta je živel v Gorici. Dolgo je bila priklenjena na posteljo, oči pa je zatislila v gorški bolnišnici. Pogreb je vodil in daroval sv. mašo gorški slovenski župnik dr. F. Močnik ob somaševanju dekana Komjanca in spremstvu g. Breclja iz Nabrežine. Naj Marta v miru počiva!

Dva doktorata

Te dni sta na tržaški univerzi z odliko doktorirali sestri Nataša in Ileana Sirk. Prva je na leposlovni fakulteti zagovarjala tezo »Goriški tisk med 19. in 20. stoletjem«, druga pa je končala študij pravnih ved s tezo »Običaj v kazenskem pravu«.

Ileana in Nataša sta maturirali na klasičnem liceju »P. Trubar« v Gorici. Zlasti v srednješolskih letih sta bili zelo delavni med našo mladino. Posebno skrb sta posvečali najmlajšim. Ileana je bila nekaj časa predsednica mladinske sekcije SSK in je članica odbora.

Mladima doktoricama iskreno čestitamo in jima želimo še veliko uspehov.

OBVESTILA

Kip Matere božje s Prevala bodo slovesno ustoličili v farni cerkvi v Moši v soboto 11. avgusta. Vabljeni častilci prevalske Marije.

DAROVİ

Za Alojzijevešče: iz zapuščine Marte Gerbec 50.000 lir.

Za cerkev sv. Ivana v Gorici: Fanica Gruden v spomin pok. Kristine Kleindienst 5.000; travniški pevski zbor in prijatelji namesto cvetja na grob Kristine Kleindienst 65.000; sestre Hlede v isti namen 25.000 lir.

Za Pastirčka: A. K. 50.000; M. L. 10.000; N. N. 100.000 lir.

M. F., Gorica: za prizadete po potresu v Črni gori 20.000, za Alojzijevešče 10.000, za Katoliški dom 5.000, za katoliški tisk 5.000, za lačne po svetu 5.000, za kapelo p. Leopolda 5.000, za Našo pot 5.000, za goriske skavtince 10.000, za goriske skavte 5.000 lir.

Za cerkev v Mavhinjah: v spomin na Marjeto Gruden darujeta Olga in Pavla Terčon 10.000 lir.

Za zbor Fantje izpod Grmade: družina Terčon-Sirca namesto cvetja na grob Leopolda Kralj 20.000 lir.

Za Našo pot: Č. E., Gorica 5.000 lir.

Za lačne po svetu: N. N., Mavhinje 5.000 lir.

Za cerkev na Opčinah: družina Peterlin v počastitev spomina Podobnikove none 10.000; Luisa Sossi 7.000; Mihela Vremec 4.000; razni 4.000 lir.

Za cerkev na Banah: Roža Husu v spomin pok. moža Ivana 15.000 lir.

Za skupnost Družina - Opčine: Lorica Ban ob peti obletnici smrti tatka Ivana Husu 10.000 lir.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

Casnikarski programi ob nedeljah: Poročila ob 8., 12., 19.; kratka poročila ob 11., 14.; novice iz Furlanije-Juljske krajine ob 11., 14., 19.15. Ob 8.30 kmetijska oddaja, ob 9. uri sv. maša.

Casnikarski programi od ponedeljka do sobote: Poročila ob 7., 10., 13., 15.30, 19. Kratka poročila ob 9., 11.30, 17., 18. Novice iz Furlanije-Juljske krajine ob 8., 14., 19.15.

Spored od 15. do 21. julija 1979

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 10.30 Oddaja o Benečiji. 11.05 Mladinski oder: »Ostrostrelec«. 12.15 Nabožna glasba. 14.10 Poslušajmo spet. 15.30 Nedeljsko popoldne.

Ponedeljek: 8.05 Z novim dnem. 9.30 Pravljica: »Carovnica Čirimbara«. 10.05 Koncert. 11.35 Lahka glasba. 12.00 Ribe in morje. 13.15 Zborovska glasba. 13.45 Naši ansambli. 14.10 Vokalne skupine. 14.45 Antologija ljubzenske lirike. 16.30 Rezervirano za... 17.05 Skladatelji in izvajalci. 18.05 Kulturni prostor.

Torek: 8.05 Z novim dnem. 9.30 Rdeče, rumeno, zeleno... 10.05 Koncert. 11.00 Roman: »Dekla Ančka«. 11.35 Počitniški vrtljak. 14.10 Za prijetno popoldne. 14.45 Naši nepoznani znanci. 16.30 Rezervirano za... 17.05 Puccini: »Bohème«.

Sreda: 8.05 Z novim dnem. 9.30 Glasba za najmlajše. 10.05 Koncert. 11.35 Jazz. 12.00 Bodimo resni! 13.15 Zborovska glasba. 14.10 Poletna vročina: oddaja v živo. 16.30 Vprašanja kulture. 17.05 Skladatelji in izvajalci. 18.05 »Rastlinjak«, radijska drama.

Četrtek: 8.05 Z novim dnem. 9.30 Otroci se igrajo. 10.05 Koncert. 11.00 Roman: »Dekla Ančka«. 11.35 Počitniški vrtljak. 14.10 Za prijetno popoldne. 14.45 Antologija ljubzenske lirike. 15.35 Vodič po glasbeni umetnosti. 16.30 Vprašanja kulture. 17.05 Skladatelji in izvajalci. 18.05 Četrtekova srečanja.

Petek: 8.05 Z novim dnem. 9.30 Na počitnicah. 10.05 Koncert. 11.35 Lahka glasba. 12.00 Zdaj in nikdar več, varieté. 13.15 Letošnja Primorska poje. 14.10 Za prijetno popoldne. 14.45 Naši nepoznani znanci. 16.30 Vprašanja kulture. 17.05 Skladatelji in izvajalci. 18.05 Kulturni dogodki in deželi in ob njenih mejah.

Sobota: 8.05 Z novim dnem. 9.30 V davnih časih. 10.05 Koncert. 11.00 Roman »Dekla Ančka«. 11.35 Počitniški vrtljak. 14.10 Za prijetno popoldne. 14.45 Slovenske povojne revije v Italiji. 16.30 Vprašanja kulture. 17.05 Skladatelji in izvajalci. 18.05 »Ognjeni zmaj«, enodejanka. 18.45 Vera in naš čas.

Ljubljanska TV

Spored od 15. do 21. julija 1979

Nedelja: 11.00 Robin Hood. 17.40 Podzemlje, film. 20.00 Med nebom in zemljo, nad. 20.45 Severni Slovenci od marčne revolucije do prve svetovne vojne. 21.40 Zabavno glasbena oddaja. 21.55 Sportni pregled.

Ponedeljek: 18.15 Tam, kjer se potika amurski tiger, dok. film. 18.45 Mladi za mlade. 20.00 Istrska rapsodija, drama. 21.35 Kulturne diagonale.

Torek: 18.05 Jugoslovanska folklor. 18.40 Gledališče slepih. 20.00 Aktualna oddaja. 20.45 Korenine, nad. 21.30 Iz koncertnih dvoran.

Sreda: 18.05 Mala čebelica. 18.45 Srečanje pihalnih godb v Artičah. 20.00 Srečanje z... 21.35 V neznanu: Kaj verjamemo.

Četrtek: 17.45 Iskanje dragocenosti pod Antarktikom. 18.45 Zanesenjaki, mlad. nad. 20.00 Vijoličasti taksi, film. 22.20 Kvartet Andreja Arnola.

Petek: 17.55 Doživljaji mačka Toše. 18.10 Priljubljene zgodbe. 18.45 »Nadigranjes«. 20.00 Jadranska srečanja. 21.25 Junaki serijskega filma. 22.30 Nočni kino: Dekle in njen fant.

Sobota: 17.45 Tovarišija Petra Grče, film. 19.05 Naš kraj. 20.00 Hišica v najem. 20.55 Sarada, film.

V prihodnji številki bomo objavili očno pisanje koroške revije »Mladje« ter predstavitev nove številke tržaške revije »Most«.

Za misijon p. Kosa: N. N. 12.000; Terezija Škerlavaj 10.000 lir.

Za misijone: Jean Saje, Francija 287.355 lir.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 100 lir, osmrtnice 150 lir, k temu dodati 14 % davek IVA.

Odgovorni urednik: msgr. Franc Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo

IX. ZAMEJSKI FESTIVAL V ŠTEVERJANU

Števerjanski zamejski festival slovenske narodnozabavne glasbe je pognal dokaj globoke korenine. Z letošnjo izdajo se je približal desetemu jubileju, ki bo prihodnje leto, če Bog da. Letos se Števerjanci za svoj uspeh morajo zahvaliti tudi ugodnemu vremenu, ki je bilo naklonjeno tako v soboto kot v nedeljo. Ta dan še posebno, saj je ob zaključku festivala, predno se je začelo nagrajevanje skupin, v Gorici bila nevihta s točo, na števerjanskem griču pa smo le gledali v temne oblake in ugibali, kam se bodo obrnili.

Zvrst lahke glasbe je danes zelo v modi, v Sloveniji še bolj kot pri nas. Zato je tam danes izredno veliko ansamblov, ki so eni bolj drugi manj slavni in »dragoceni«. Ti najbolj »dragoceni«, ki so si že utrli pot do slave in do denarja, ne prihajajo v Števerjan. Ta ostane slej ko prej pozornica za nastop glasbenih skupin, ki bi jih mirno imenovali »ljudske«, to je take, ki jim je glasba v prvi vrsti veselje in ne dobiček. Značilnost takih ansamblov je tudi ta, da navadno nimajo prav dolgega življenja. Spontano nastanejo in spontano potem izginejo, da prepuštingo mesto kakim novim skupini. Tako je zanimivo opazovati tudi v Števerjanu vsako leto nove ansamble, z njimi nove oblike.

Ne bi rekli tudi »nove muzike«. Čeprav je pravilo števerjanskega festivala, da morajo ansambli nastopiti z novimi originalnimi skladbami, se te razen v besedilu bolj malo ločijo med sabo. Razni so mi v nedeljo rekli: »Saj je muzika skoraj vedno ista,« čeprav so bili ansambli različni in so vsi igrali »originalno« muziko.

Vendar se zdi, da danes lahka glasba še vedno vleče zlasti mladino, ki jo rada posluša. Tudi Števerjanci so imeli zato v soboto in v nedeljo zelo lep obisk. Računajo, da je bilo tako v soboto kot v nedeljo približno po 1.500 oseb v lepem Formentinijevem parku. Ta je res idealen prostor za takšne prireditve na prostem. Najbrž ga naša dežela nima enakega; tudi druge bi ga težko našli. Zato sem prepričan, da ni samo muzika, ki privablja ljudi v Števerjan na festival, temveč tudi drugi nagibi, med temi ni na zadnjem mestu dobra briška kapljica. Naj ji prireditelji ostanejo zvesti, da jih ne kdaj premaga skušnjava, da bi gostom začeli ponujati manj kvalitetno vino.

O letošnjem festivalu kot takem bi povedali, da je znova pritegnil k sodelovanju veliko mladih in tudi manj mladih števerjancev, kar je značilno za to vas. Pomočnikov tam nikoli ne manjka. Zato je tudi organizacija potekla učinkovito in brez nepotrebnih zastojev. Celotno prireditev je registrirala tržaška postaja in jo bo mogoče med letom poslušati v miru pri kosilu ali, kdaj drugače. Število ansamblov je bilo nekoliko manjše kot recimo lani. Javilo se jih je 20, prišlo jih je 15. Med temi so bili samo trije iz zamejstva, dva z Gorškega in eden s Koroške, nobenega ni bilo s Tržaškega, čeprav tam nastopa več domačih ansamblov. Kaj je bilo temu krivo? In vendar gre za zamejski festival in je vsako leto posebna nagrada za najboljše zamejski festival. Vsi ostali ansambli so bili iz Slovenije, kjer si je števerjanski festival ustvaril veliko zanimanja in prijateljev. Tudi med občinstvom je bilo precej ljudi z onstran meje. Bilo je celo nekaj naših naseljencev iz Amerike in Avstralije.

Ne bomo naštevati vseh ansamblov in njih izvedb. Tu bi omenili le nekatere skupine. Kot najboljši je bil nagrajen ansambel Hanzija Artača iz Železne Kaple na Koroškem, ki je bil tudi edini iz Avstrije. Poleg tega so bili nagrajeni še Gornjesavski kvintet iz Kranjske gore, potem Dobri prijatelji iz Brežic in Primorski fantje iz Pirana.

Občinstvo je izbralo kot najboljšo skupino »Novo misel« iz Podgore. To je čisto nova skupina, ki je v nedeljo prvič nastopila. Povečini jo sestavlja mladina iz Podgore. V njej niso samo muzikantje, temveč tudi pevci in pevke. Skupino je pripravil dr. Mirko Spacapan. Izvajali so nekaj skladb, ki so občinstvu posebno ugajale, ker so izstopale iz »vsakdanjosti«, tj. iz tistih običajnih akordov, ki sem rekel, da se zdijo zmeraj enaki.

Tudi drugi nastopajoči ansambli so dobili kak spomin, ali plaketo ali pokal ali sliko, saj je prav, da vsak, ki nastopi, odnese kak spomin.

Prihodnje leto bo števerjanski festival obhajal 10-letnico. Ze sedaj se je veselimo in želimo predvsem, da bi ostal »zamejski« festival.

(r+r)